

ТОНТ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва усмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 89 (6831)
1997 йил, 15 ноябрь, шанба

Сотувда эркин
нархда

Мамлакатимизга Америка Қўшма Штатлари Президентининг рафиқаси Ҳиллари Клинтон келди!

«БИР БОЛАГА ЕТТИ МАҲАЛЛА ОТА-ОНА»

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг «Ўзбекистон» нашриёти Американинг таниқли жамоат арбоби Ҳиллари Клинтоннинг «Бир

Бу китобни ўқинг!

лавий турмуш, болалар ва уларнинг таълим-тарбияси, муаммолари ҳақида кенг тушунчага эга буладилар.

«Бир болага етти маҳалла ота-она» китобининг ўзбекча нашрига «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси президенти Татьяна Каримова сузбоши ёзган.

Ҳ. Клинтон уз китобига ном қўяр экан, ҳар биримиз қайсидир маънода болаларнинг тарбиясига уз ҳиссамизни қўшамиз. Бир бола тарбияси учун бутун бошли маҳалла масъулдир, деган фикрни олға суради.

Ҳақиқатан ҳам, ҳар бир мамлакатнинг келажаги булган болаларни етук инсонлар қилиб вояга етказиш давлат миқёсидаги муҳим аҳамиятга молик вазифа. Шунинг учун ҳам «Барчамиз, — деб ёзди Ҳиллари Клинтон уз китобида, — буни тан оламизми ёки йўқми — фарзандларимиз нафақат оилавий қадриятларни қўллаб-қувватлайдиган, балки оила ва болаларни ҳам қадрлайдиган давлатда вояга етиши учун масъулмиз».

Китоб бола тарбияси, бунда ота-оналар ҳамда жамиятнинг роли тўғрисидаги ранг-баранг масалаларни қамраб олган.

(ЎЗА)

Мактублар қутиси

БОЛАЛАРГА БЕПУЛ НОНУШТА

Яқинда Фарғона вилоятида «Мактаб ўқувчиларини овқатлантиришни ташкил қилиш ва арзонлаштириш йўллари» мавзусидаги республика семинар-кенгаши бўлиб ўтди.

Семинар ишида «Ўзбекбирлашув», вилоят халқ таълими бошқармасига қарашли ташкилотлар раҳбарлари, халқ таълими бўлими мудирлари ва мутахассислари, барча вилоятлар матлубот жамияти бошқаруви раислари иштирок этишди.

Семинар иштирокчилари Қува туманидаги 1-, 7-мактабларда 200 нафар, Фарғона туманидаги 55-мактабда 100 нафар бошланғич синф ўқувчиларига туман матлубот ҳиссадорлик жамиятлари томонидан бепул нонушта ташкил этилганлигининг гувоҳи бўлишди.

Шунингдек, семинар-кенгаш қатнашчилари Қува шаҳридаги 2-, 6-, Бөгдод туманидаги 20-, 35-мактабларда ҳамда Фарғона туманидаги иқтидорли болалар лицейида ҳам бўлишиб, у ердаги ўқувчиларни овқатлантириш аҳволи билан танишдилар.

Мазкур анжуманда мактаб ошхоналарида ўқувчиларга хизмат курсатишни яхшилаш, овқатлар сифатини ошириш, энг муҳими унинг нархини арзонлаштиришга эришиш йўллари ҳақида турли таклифлар киритилди, тадбирлар режаси ишлаб чиқилди.

Ўз мухбиримиз

НИМА ФОЙДАЛИ-Ю, НИМА ЗАРАРЛИ?

«Тилларда икки турли от такрорланиб юради, бир яхши ва бир ёмон ном дунёда сақланиб туради», — дейилади «Қутадғу билиг»да. Яна ёзилади:

«Одамга керакли ва фойдали нарса яхши

феъл ва хуш хулқдир. Иккинчиси — шарм-ҳаё, андиша. Бу нарса болани ярамас ишлардан тияди. Учинчидан, ростлик, тугрилиқ ҳам зарур нарсадир. Мана шу фазилатлар туйфайли одам бахт топади...»

Мустақил Ўзбекистонимизда болаларнинг ҳуқуқий маданиятни юксалтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Бу борада ҳуқуқ-тартибот ходимларининг хизмати беқийёсдир. Улар кўпгина мак-

табларда бўлиб, «Ҳуқуқингизни биласизми?» деган мавзуда болалар билан суҳбатлар ўтказаяптилар. Жумладан, яқинда бизнинг мактабда шундай очик давра суҳбати бўлиб ўтди.

Унда ўқувчилар билан бирга ота-оналар, маҳалла оқсоқоллари, ўқитувчилар иштирок

этди.

Болаларнинг ҳуқуқий билимини ошириш, улар томонидан содир этиладиган қонунбузарликнинг олдини олишда, оила, маҳалла ва мактаб бирдек масъулдир. Ойлада носоғлом муҳит бўлса, у бу ерда тарбияланаётган болалар ҳам таъсиратмай қолмайди. Ахир донишмандлар айтадилар-ку:

Таъбингда бўлса гар шодликдан асар,

Хулқинг яхшилашга энгингни шимар.

— Қонунбузарликнинг акса-

рияти қонунни яхши билмасликдан келиб чиқади, — деди Собир Раҳимов тумани прокурори Эркин Абзалов. — Бу эса жиноятчиларни ёшидан қатъи назар, жавобгарликдан халос қилмайди. Хоҳлардимки, суд залларида мактаб ўқувчилари ҳам иштирок этса, уларни кўриб, хулоса чиқаришса. Ёмон ва яхшининг ҳалол ва харомнинг фарқига етса.

Дилбар ИБОДОВА,
Тошкент шаҳар С. Раҳимов туманидаги 22-мактабнинг математика ўқитувчиси

«ИМПРА» — ТОШКЕНТДА

яқинлашишимизга, ҳамкорлик қилишимизга кенг йул очади.

— Хани Ханани хоним, Ўзбекистон Сизда қандай таасурот қолдирапти?

— Такрор-такрор айтамиз-

Чойга марҳамат

ки, озод юртингиз бизга жуда ёқади. Одамлари меҳмондуст, мулойим, ширинсуз. Мамлакатнинг фарзандлари ҳам уз ота-оналари изидан боргувчидир.

— Ўзбекистон болаларига тилакларингиз?

— Мен онаман. Оналар уз фарзандларига аввало соғлиқ тилайдилар. Бу юртдан ҳалол хизмат қиладиган, ўқимишли, тадбиркор йигит-қизлар етишиб чиқсин. Дустлигимиз ипларини янада мустаҳкамлашга ҳисса қўшадиган целон чойларидан улар ҳам севиб ичиб туришсин.

Суҳбатдош Феруза ОДИЛҚОВА

Юнусобод туманидаги Комил Ёрматов номли 12-мактаб. Замонавий услубда қурилган. Унинг кўркам биноси, сўлим ҳовлиси, спорт ўйингоҳи 805 нафар ўғил-қизни зиё олишга чорлайди. Мактаб жамоасининг аҳил, ҳар бир ишда маслақдошлиги ўқувчиларга бераётган билимларида.

мов, Малика Гобдулиналар билан мактаб фахрланади. Йил давомида «Энг фаол, энг аълочи» синф номини узлари билан олиб қолишга ҳисса қўшганларга омад ер булсин!

МУАЛЛИМЛАР ДАВРАСИ

—Мактабда фаолият курса—

УЙИМДЕК АЗИЗ...

Марям Қодировна Икромова ҳар куни ишни мактаб ҳовлисини айланиб куздан кечиритиб бошлайди. Бир-бир салом бериб дарсга ошиқатган ўғил-қизларнинг келажagini куз олдида келтириб яхши ниятлар қилади. Яхши ният—ярим давлат ахир. Марям опа ҳам мактабда ўқиб юрган чоғларида устозларига ҳавас қилган, келажакда улар каби муаллим бўлмоқни қалбига туғиб қўйган эди-да. Иш фаолиятини 1980 йилда мактабда ташкилотчиликдан бошлаган муаллима. 1990 йилдан илмий булим мудирини бўлди. 1990 йилдан эса мактаб жамоасига раҳбар қилиб тайинланди. «Мактаб — боламдек азиз...— дейди опа. — Сизлар

ҳам мактабни «эъозланг, болаларим» — деб ўқтиради.

ТЎГАРАК — БАРЧАГА КЕРАК...

Ака-ука Ойбек ва Отабек Шариповлар тайёрлаган қўшлар учун махсус донхурак меҳнат тугараги аъзоларини бефарқ қолдирмади. Тугарак раҳбари, меҳнат муаллими Мухтор ака Қорабоев ҳам бундан хурсанд бўлди. Берган сабоқлари, зое кетмаганидан қувонди.

Дурадгорлик, нақш уймакорлик сирларини кунт билан урганаётган Ойбек ва Отабек каби ўқувчилар «йигит кишига 40 хунар ҳам оз» деган ҳикматни яхши билишади. «Санъатимиз — фахримиз» курик-танловда мақомчилар миллий дастаси фа-

хрли уринни эгаллашди. Мусиқа тугараги раҳбари Дилфуза Саримсоқова тузган дастур Она-Ватан, юрт мадҳини улуғловчи гузал қўшиқлардан иборат бўлди. «Тил байрами» кечаси ҳам аввал ҳар бир синфда ўтказилди. Сунг ушбу санага атаб катта йигин бўлиб ўтди. 8-«А» — 8-«Б» синф ўқувчилари кечанинг энг фаол итирокчилари деб топилди, мактаб фахрий ёрлиги ва эсдалик совгалари билан тақдирланди. Мактабда энг фаоллашган дарс ҳам, тугарак ҳам ҳозирги кунда **инглиз тили** экан-

да тенгдошларингдан дарс тинглашнинг узгача гашти борда!

БИЗ 4 -«Р» ДА ЎҚИЙМИЗ...

—Узлаштиришда биринчи?
— 4 -«Р».
—Жамоат ишларида актив?
— 4 -«Р»...
—Спорт мусобақаларида фаол?
— 4 -«Р»...

Мактабнинг ҳар кунги йўқламасида 4 -«Р» синф ўқувчилари номи шундай жарағлайди. Сабоҳат опа Бобоева раҳбарлик қилаётган бу синф ҳақиқатан ҳам «аълочи»лар синфи. Нодир Абдуҳакимов, Малика Абдувоҳидова, Д. Жамол, Мурод Журабеков, Мурод Ҳаки-

таётган Марям Собирова, Манзура Қорақулова, Сабоҳат Бобоева, Муқаддас Шариддинова, Хуррият Мирзоидовалар турли фан муаллимлари. Лекин мактабда ўтказиладиган ҳар бир ишда, талбирда улар бош-қош. Бошланғич синф ўқувчилари ҳозирги кунда «Алифбе» байрамига тайёргарлик кураётган бўлса, юқори синф ўқувчилари эса 8-декабрь Ўзбекистон қомуси қабул қилинган кунни нишонлашга тайёрланишмоқда. Ўқувчиларнинг узнашлари «Тонг юлдузи» обунасига ҳам мактабда жиддий киришилган— дейди директор Марям Икромова. —Худо хоҳласа, ҳар битта синфдан 4 тадан ўқувчи «Тонг юлдузи»га обун бўлишади.

Шунақа, пойтахтнинг 12-мактабда маърифатли болалар улгаймоқда.

Нилуфар ДАВИДОВА

лиги ҳеч кимга сир эмас. Инглиз тилига қизиқувчан ўғил-қизлар дарсдан сунг Наталья Константиновна сабоқларини оладилар. Энг қизиғи шундаки, тугаракда инглиз тили билан шугулланган ўғил-қизлар машғулот ўтишади. Инглиз тилига мослаштирилган синф хоналар-

ОБУНА КИМГА КЕРАК?

Обуна қандай кетаётганлигини билиш мақсадида ҳар галгидек, жума куни Ўзбекистон Республикаси алоқа вазирлигига қарашли Республика матбуот тарқатиш марказига, 1336771 рақамли телефонга кунгироқ қилдик. Улар бизга қуйидаги маълумотни беришди.

Вилоятлар, Алоҳида, Ташкилотлар		
Фарғона	3275	5
Наманган	1129	85
Самарқанд	852	51
Бухоро	721	8
Жиззах	464	-
Сирдарё	380	8
Сурхондарё	379	4
Хоразм	264	1
Қашқадарё	215	21
Тошкент шаҳри	191	29

Тошкент вилояти 107 25
Навоий 40 2

Нукус ва Андижондан ҳали хабар келмаганлиги туфайли уларда обуна қандай кетаётганлигини билолмадик.

Яна бизни ҳар сафаргидек Навоий, Тошкент вилояти ва Тошкент шаҳрида кетаётган обуна тарзи анча ранжитди.

Бунақада мазкур вилоят халқ таълими бошқармалари бошлиқлари ҳар бир синфга биттадан ўқувчини обуна қилиш ҳақида берган ваъдаларига вафо қилолмай қоладилар-ку! Вақт қараб турмайди. Балки улар Фарғонага кунгироқ қилиб обунани жадаллаштириш йуриқларини урганишса, ишлари йулга тушиб қолар?

42 МИНГ ЎҚУВЧИГА 500 ГАЗЕТА?

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ ДИҚҚАТИГА!

Бу гал симлар бизни Қашқадарё вилояти, Китоб тумани билан боғлади. Телефон гушагини туман халқ таълими бўлими мудирини Ҳабибахон опа Хидирова кутардилар. Суҳбатимиз, ҳар галгидек, айна кунларда барча нашрларда қизгин кетаётган обуна мавзусида бўлди.

—Туманимизда 1743 синф, 42 мингдан ошиқ ўқувчи бор. 5-синфдан 9-синфгача «Тонг юлдузи»га обуна қилиш ниятимиз бор.

—Опажон, газетамиз болалар ва усмирлар газетаси эканлигини унутиб қуймаясизми?

—Йўқ, биламан. 5-синфгача «Ғунча» журнаliga, 9-дан юқорисини яна бошқа нашрларга жалб қилмоқчимиз.

—Туманингизда утган йили «Тонг юлдузи»га обуна қандай олиб борилган эди? Обуначилар сонини айтиб беролмайсизми?

—Адашмасам 200 дан ошиқ эди. Бу йил обуна билан бевосита узим шугулланаяпман. Утган йили бу жараён қанақа олиб борилганини билмайман. Ишга келганимга 10 ойча бўлди.

—Ҳабиба опа, бу йилги режаларингиз қандай?

—Туманда «Тонг юлдузи»га обунани беш юзга етказиш...

Қизиқ, биз бошқача жавоб кутаётган эдик.

Ёки китоблик болалар фақат китоб ўқишга тушиб кетишганми?..

ҲАЛИМА суҳбатлашди

БҮШ УТИРМА

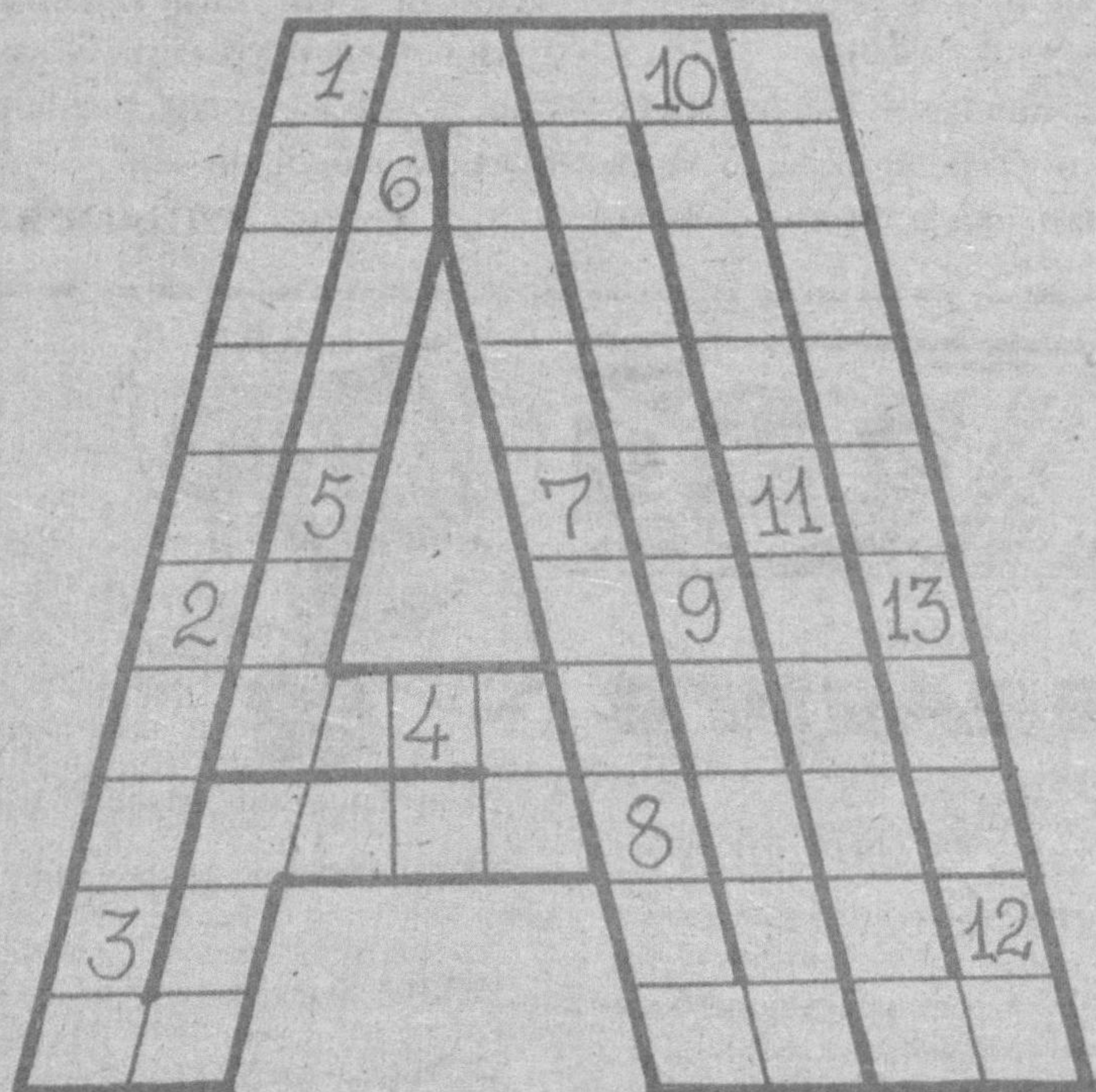
АЗИЗ БОЛАЖОНЛАР

«Буш утирма» саҳифасида қизиқарли бошқотирмалар эълон қилинганидан сунг («Тонг юлдузи», 8,22 октябрь) сизлардан жуда кўп мактублар олдик. Талабчан ҳайъат хатларни саралаб бормоқда. Бугун мазкур беллашувнинг навбатдаги топшириқларини ҳукмингизга ҳавола қиламиз. Шошилинг, голиб учун топшириладиган хорижда ишлаб чиқарилган велосипед тахририятимизда уз эгасини кутяпти. Қолган фаол иштирокчиларимизга ҳам қимматбаҳо эсдалик совғалари тайёрлаб қўйилган.

Эслатма:

Беллашув 15 декабргача давом этади.

ЧАЙНВОРД

БОШҚОТИРМА

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

Сонларни каттакларга шундай жойлаштирингки, энига ҳам, бўйига ҳам ва диагонаliga ҳам умумий сонлар йиғиндиси тенг бўлсин.

Топшириқлар муаллифи:
Суннатилла ҚЎЗИЕВ

Жавобни
йўллаган
ўқувчининг исми
шарифи _____

синф _____
мактаб _____

синф раҳбари _____

манзилгоҳ _____

1. Қитъа
2. Чақалоқнинг севимли қушиги
3. Мураккаб гимнастика машқлари
4. Денгиз йиртқич жонзоти
5. Дарахт тури
6. Омма фикрини тўплаш учун суроқ варақаси
7. Чертиб чалинадиган катта мусиқа асбоби
8. Энг йирик илон
9. Исботи муҳтож бўлмаган ҳақиқат
10. Грек алифбосининг биринчи ҳарфи
11. Физиканинг товуш ҳақидаги булими
12. Дурадгор асбоби
13. Радио эшиттириш

3-босқич

АНОГРАММА

яширинган сўзни топинг

ҚОБГУКАНРА

ҚИЗИҚАРЛИ АРИФМЕТИКА

Берилган сонларни қушиш, айириш, бўлиш ва кўпайтириш орқали қуйидаги масалаларни ечинг (қавсларни ишла-тиш мумкин)

$$\begin{aligned} 1 \ 2 \ 3 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 \ 8 &= 1 \\ 1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5 \ 6 \ 7 \ 8 \ 9 &= 1 \end{aligned}$$

ТОПШИМОҚ

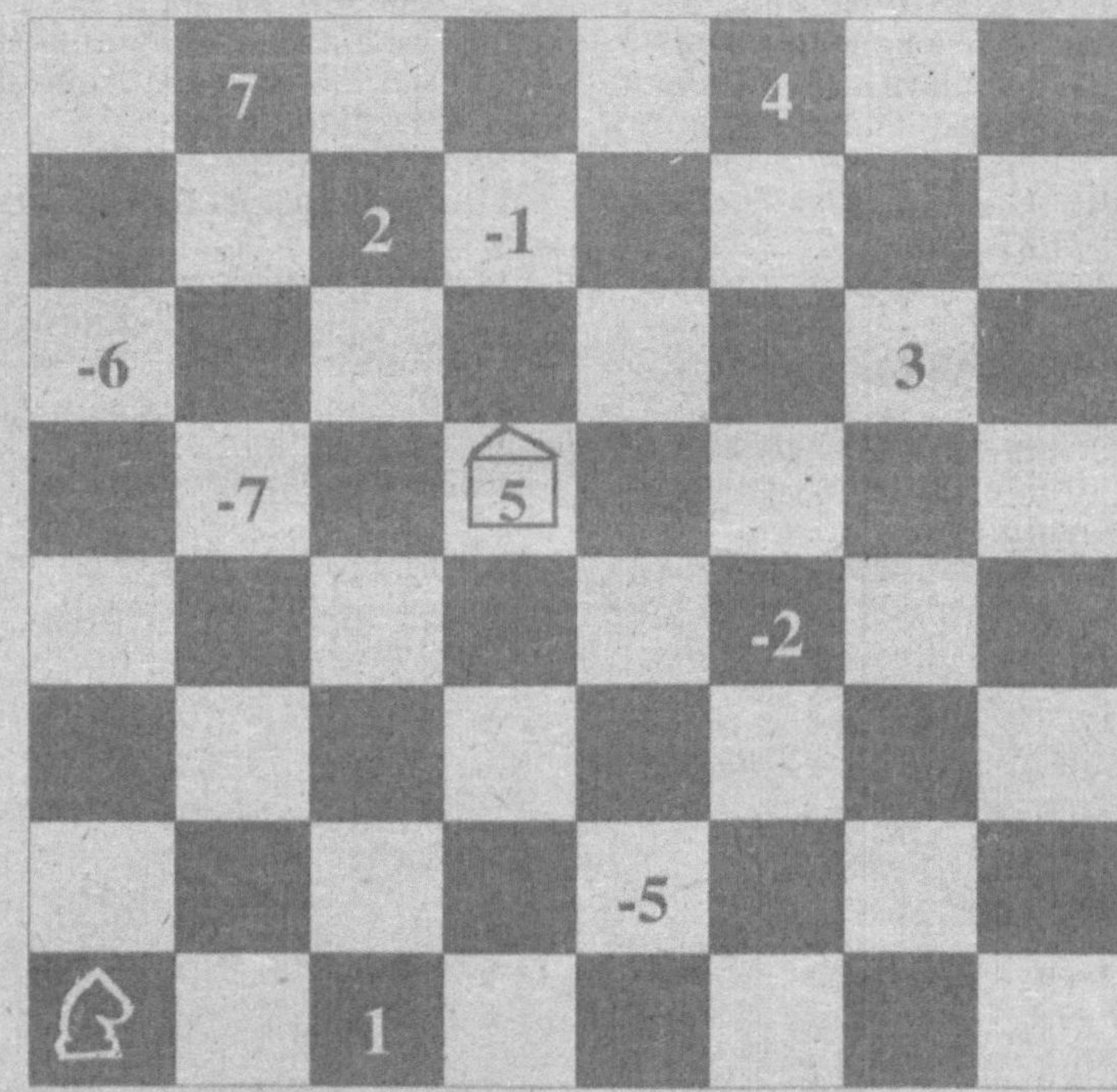
Эшмат билан Тошмат яйловда учрашиб қолишибди. Эшмат: «Қуйларингдан биттасини берсанг, менинг қуйларим сеникидан роппа-роса икки баравар кўп буларди» — дебди.

Тошмат эса:

— Йўқ, яхшиси қуйларингдан биттасини сен менга бергин, шунда қуйларимиз тенг булади, деб жавоб қилибди.

Топинг-чи, уларнинг қуйлари қанча?

Эшмат _____ Тошмат _____

ОТ-ШОҲМОТ ДОНАСИ ТАГИДА
ҚАНДАЙ СОН ЯШИРИНГАН?

Боғчам—овунар жойим

биячилар Неля Пикалова, Галина Пиржегалинскаялар ҳақиқатан ҳам болажон тарбиячи эканликларини, уз фаолиятларида уларнинг дунёқарашини тула урганликларини намойиш этишди. Боғчада ҳозир инглиз тили, математика каби фанлардан машғулотлар утказилмоқда. Қадрият, тасвирий санъат, миллий маданият мавзусида турли-туман суҳбатлар уюштирилмоқда. Бу машғулотларни утказишда услубчи Ирина Васильевна баракали ҳисса қўшмоқда. Ҳамшира Мая Балеева болажонларнинг сало-

матлигидан доим бохабар.

— Болалар— бизнинг келажакимиз, — дейди Мудира Лена Мирқосимова. — Шундай экан, уларни ҳозирдан тўғри тарбияласак, Ватанга, табиатга, меҳнатга меҳр уйғотсак уз вазифамизни бажарган бўламиз. Бу борада бизнинг жамоамиз қулидан келганча ҳаракат қилиб изланмоқда. «Олтин куз» байрами, шубҳасиз, болажонларда қисман бўлса-да, атроф-муҳитга, табиатга меҳр уйғотади.

Муқаддас СОЛИҲ қизи

«ОЛТИН КУЗ» БАЙРАМИ

Улкамизда айни олтин куз уз сепини ёйган пайт. Ҳар фаслнинг уз гашти, уз таровати булади. Жумладан олтин куз ҳам уюм-уюм хирмони, ширин-шаркар меваси, дилга еқар шаббодаси билан каттаю кичикка бир хил сурур беради. Айниқса кичикинтойлар уз боғчаларига кета-туриб йўлга тушалган олтин япроқлардан завқланишади.

Яқинда Мирзо Улугбек туманидаги 419-болалар боғчасида болакайларнинг ана шу завқ-шавқини, табиатга меҳрини кул-лаш мақсадида навбатдаги «Олтин куз» байрами утказилди. Аслида бу маскан тумандаги бошқа боғчалардан ташаббускорлиги билан ажралиб туради. Боғ-

ча республикамызда биринчилардан бўлиб гимназияга айлантирилган эди. Бу ерда мудира Лена Мирқосимова бошчилигида олиб борилаётган намунали ишларни ҳисобга олиб болакайларнинг илк уюш марказига айлантирилди. Боғча жамоаси республика болалар расм чизиш курик-тапловиди юқори уринни эгаллашди. «Олтин куз» байрамыга пухта тараддуд қуришди.

Катта залга кичик ва урта гуруҳ (3-4 ешли) болажонлар олтин япроқларни кутариб кириб келишди. Сунгра, олтин куз кийимидаги Ширин Мирқосимова (тайёрлов гуруҳидан) саватларда олиб кирган куз ноз-

неъматларидан болажонларни баҳраманд қилди. Болажонлар ҳам олтин кузга гуллар тақдим этиб, сабза, карам, пийёз, картошка тимсолларида унга раҳмат айтишди. Қулларида очилган пахтани кутариб рақсга тушишди. Шу зайл Диёра Шоғазатова, Лиза Жукова, Темур Каримов, Шаҳзод Ибрагимов, Нигина Мирқосимова, Элноза Исмоилова ҳамда Зарина, Наргиза ва бошқалар «Араз», «Пахта», «Вальс», рақсларини қойилмақом қилиб ижро этишди.

Болажонларни байрамга тайёрлаб, уларга турли шеърлар ургатган мусиқа тарбиячиси Светлана Дубровина, тар-

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҮМИТАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

Тахрир ҳайъати:

Муртазо СУЛТОНОВ, Жаббор РАЗЗОҚОВ, Гулнора
ЙҮЛДОШЕВА, Шермат ЁРМАТОВ, Хотам АБДУ-
РАИМОВ, Муҳимжон ҚИРҒИЗБОЕВ, Дадаҳон
ЁҚУБОВ, Исфандиёр ЛАТИПОВ, Юсуф
ШОДИМЕТОВ, Феруза ОДИЛОВА.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Оффсет усулида босилди. Ҳажми 1 босма табак. Бу юрғма — Г-0745. 10960-нусахда босилди. Қоғоз бичими — А3. Босишга топшириш вақти 19.00. Топширилди — 18.30.

• Рўйхатдан утин тартиби № 000137
• Маңилимиз: 700083,
• Тошкент шаҳри,
• Матбуотчилар кўчаси,
• 32-уй.
• Наһр курсаткичи: № 64563
• Телефон:
• 1-33-44-25
• 1-36-57-91
• 1-36-54-21

